

๑๔

การเก็บรักษา
สิ่งที่ควรบูชา

อุปาหรบุคคล ๔ เหล่าที่ควรบูชานี้ คือ
พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ๑
พระปัจเจกพุทธเจ้า ๑
สาวกของพระตถาคต ๑
พระเจ้าจักรพรรดิ ๑

การเก็บรักษาสีที่ควรบูชา

๓๕๒

พระรัตนตรัยเป็นสรณะอันประเสริฐ มีพระคุณอย่างจะนับจะประมาณมิได้แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงมีพระพุทธานุภาพซึ่งกว้างไกลเป็นอนันต์ไทย ทรงรู้แจ้งโลก และแทงตลอดทั้งนิพพาน ภพสาม โลกัณฑ์ ก็ยังไม่อาจจะพรรณนาคุณของพระรัตนตรัยให้หมดสิ้นได้ แม้แสนโกฏิจักรวาลอนันต์จักรวาลก็แคบเกินไป เพราะพระรัตนตรัยมีคุณอนันต์ เราจะซาบซึ้งต่อเมื่อได้เข้าถึง และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ถ้าเข้าถึงอย่างนี้ ถือว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเกิดมาเป็นมนุษย์ ที่ได้มาพบพระพุทธศาสนา เพราะมีพระรัตนตรัยเป็นหลักชัยของชีวิต

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน มหาปริณิพพานสูตร ว่า

**“อุปาหบุคคล ๔ เหล่าที่ควรบูชานี้ คือ พระตถาคต-
อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ๑ พระปัจเจกพุทธเจ้า ๑ สาวก
ของพระตถาคต ๑ พระเจ้าจักรพรรดิ ๑”**

อุปาหบุคคล คือ บุคคลที่เมื่อกายหยาบของท่านถูกสลایไปแล้ว อัฐิธาตุของท่านสมควรที่จะได้รับการอัญเชิญมาประดิษฐานไว้ในพระสถูป เพื่อให้มหาชนหรืออนุชนรุ่นหลังได้เคารพสักการบูชา เนื่องจากอุปาหะ ๓ จำพวกแรกนั้น ท่านเป็นผู้มีความบริสุทธิ์จิตของท่านหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งปวงแล้ว

การเก็บรักษาลิขิตที่ควรบูชา

๓๕๓

ได้ชื่อว่าเป็นยอดของปฐนียบุคคล คือ บุคคลผู้ควรบูชาอย่างยิ่ง การบูชาบุคคลผู้ควรบูชาถือว่าเป็นอุดมมงคล เมื่อท่านเหล่านั้น ดับขันธปรินิพพานแล้ว จึงสมควรจัดไว้เป็นอุปารหบุคคล ที่จะ นำอริธาตุของท่านมาลัการบูชา

สำหรับพระเจ้าจักรพรรดิที่นับว่าเป็นอุปารหบุคคล เพราะพระองค์ทรงปกครองด้วยทศพิธราชธรรม เป็นธัมมิก-มหาราช ใครได้มานมัสการพระสถูปของพระเจ้าจักรพรรดิ ก็จะได้ต้นแบบการสร้างบารมีในเมืองมนุษย์ จะมีสมบัติ ๒ อย่าง เกิดขึ้น คือ มนุษย์สมบัติ และทิพยสมบัติ ส่วนผู้ที่บูชา พระลัมมาลัมพุทเจ้า พระปัจเจกพุทเจ้า และพระอรหันตเจ้า ทั้งหลาย นอกจากจะได้มนุษย์สมบัติ ทิพยสมบัติแล้ว ยังส่งผล ให้ได้นิพพานสมบัติอีกด้วย

*มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับการบูชา พระบรมสารีริกธาตุของ พระผู้มีพระภาคเจ้าว่า หลังจากທີ່พระองค์เสด็จดับขันธ-ปรินิพพานไปแล้ว พระราชาทั้ง ๘ นคร ได้ยกกองทัพมาขอ พระบรมสารีริกธาตุไปบูชา พระเจ้าอชาตศัตรูก็เป็นหนึ่งในนั้น ที่ทรงมีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธเจ้ามาก พระองค์ได้ทรง

การเก็บรักษาสິงที่ควรมบูชา

๓๕๔

สร้างพระสถูปบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และให้จัดงานเฉลิมฉลองในกรุงราชคฤห์อย่างยิ่งใหญ่ ที่ว่ายิ่งใหญ่ เพราะพระองค์ได้ทรงทำการเฉลิมฉลองตั้งแต่กรุงกุสินาราวจนถึงกรุงราชคฤห์เป็นระยะทาง ๒๕ โยชน์ และทำการฉลอง ๗ วัน ๗ คืน ผู้ที่ได้มาสักการบูชามีสฤติสวรค์เป็นที่ไป

เมื่อล่วงไปได้ ๗ ปี **พระมหากัสสปเถระ** เห็นอันตรายของพระบรมสารีริกธาตุ ที่พระราชาแต่ละเมือง ได้อัญเชิญไปประดิษฐานที่เมืองของตน จึงไปเข้าเฝ้า **พระเจ้าอชาตศัตรู** เพื่อจะเก็บรักษาใหม่ให้อยู่ได้นานที่สุด พระเถระได้อธิษฐานอาราธนาขอให้พระบรมสารีริกธาตุเสด็จมารวมกัน ด้วยอำนาจของท่านเว้นแต่พระบรมสารีริกธาตุที่พญานาคเก็บรักษาไว้ในรามคาม เพราะพระเถระเห็นว่าไม่มีภัยใดคุกคามได้

เมื่อได้พระบรมสารีริกธาตุมาครบตามที่กำหนดแล้ว พระเถระได้ประดิษฐานไว้ทางทิศตะวันออกและทิศใต้ของกรุงราชคฤห์ พนางอธิษฐานว่า “หินอันใดมีอยู่ในที่นี้ หินอันนั้นจงอันตรายกันไป ขอฝุ่นผงธุลีจงหายไป ขอ น้ำอย่าท่วมถึง” พระราชาทรงสั่งให้สร้างอุปราสาท ด้วยการให้ขุดสถานที่ตรงนั้นลึก ๘๐ คอก และก่อด้วยอิฐ โปรดให้สร้างเจดีย์สำหรับพระอสีติมหาสาวก อีกทั้งปูเครื่องลาดโลหะ สร้างผอบที่ทำด้วยไม้จันทร์เหลือง และพระสถูปไว้อย่างละ ๘ องค์

การเก็บรักษาลิ่งที่ควรบูชา

๓๕๕

เรามาดูวิธีการบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระเจ้า-
อชาตศัตรูว่า พระองค์ทรงประดิษฐานด้วยความเคารพเลื่อมใส
เพียงไร พระราชาทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ในผอบ-
จันทน์เหลือง จากนั้นทรงใส่ผอบจันทน์เหลืองลงในผอบจันทน์-
เหลืองอีกใบหนึ่ง และทรงใส่ผอบจันทน์เหลืองอันนั้นแหละ
ลงในผอบจันทน์เหลืองอีกใบหนึ่ง มีลักษณะซ้อนกันจากเล็กไป
หาใหญ่ ซ้อนเรียงกันเป็นชั้นรวมเป็นผอบ ๘ ใบ ไว้ในใบเดียวกัน

พระองค์ทรงใส่ผอบทั้ง ๘ นั้นลงในพระสถูปจันทน์เหลือง
๘ สถูป ทรงใส่สถูปจันทน์เหลืองทั้ง ๘ สถูปลงในผอบจันทน์แดง
จากนั้นทรงให้ใส่ในสถูปจันทน์แดง และทรงนำไปใส่ในผอบงา
ต่อจากนั้นให้ใส่ในสถูปงาจากสถูปงาก็ให้ใส่ลงในผอบรัตนะล้วนๆ
จากผอบรัตนะ ก็นำลงในสถูปรัตนะ แล้วไปใส่ต่อในผอบทองคำ
สถูปทองคำ ผอบเงิน สถูปเงิน ผอบมณี สถูปมณี ผอบทับทิม
สถูปทับทิม ผอบแก้วลาย สถูปแก้วลาย และอันสุดท้าย
ผอบแก้วผลึกในสถูปแก้วผลึก

เมื่อครอบเจดีย์แก้วผลึกซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายแล้ว
โปรดให้สร้างเรือนยอดทำด้วยรัตนะ บนเรือนรัตนะให้สร้าง
เรือนทำด้วยทองคำ ถัดออกมาเป็นเรือนเงิน และเรือนทองแดง
บนเรือนทองแดงนั้นให้โรยเม็ดทรายทำด้วยรัตนะทั้งหมด
เกลี่ยดอกไม้ไม้ น้ำ ดอกไม้บักไว้ ๑,๐๐๐ ดอก โปรดให้สร้างชาดก

การเก็บรักษาสีที่ควรบูชา

๓๕๖

บันทึกชีวประวัติ ๕๕๐ ชาดก ของพระอลีติมหาเถระ พระเจ้า-
สุทโธทนมหาราช พระนางมหามายาเทวี สหชาติทั้ง ๗ ซึ่งทำ
ด้วยทองคำทั้งสิ้น โปรดให้ตั้งหม้อน้ำที่ทำด้วยทอง และเงิน
อย่างละ ๕๐๐ หม้อ ให้ยกธงทอง ๕๐๐ ธง ให้ทำประทีปทอง ๕๐๐
ดวง ประทีปเงิน ๕๐๐ ดวง ทรงใส่ใส่ผ้าเปลือกไม้ไว้ในประทีป
เหล่านั้น ซึ่งบรรจุด้วยน้ำมันหอม

พระมหากัสสปะอธิษฐานว่า “ขอพวงมาลัยอย่าเหี่ยว
กลิ่นหอมอย่าหาย ประทีปจงโชติช่วงตลอดไป อย่าได้ดับไปเลย”
หลังจากนั้นก็ให้จารึกอักษรไว้ที่แผ่นทองว่า “ในอนาคตกาล
อโคกราชกุมารจักเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระเจ้าอโศกมหาราช
พระองค์จักทรงกระทำพระบรมธาตุเหล่านี้ให้แพร่หลายไป”
พระราชาทรงนำเครื่องประดับทั้งหมดของพระองค์เองมาบูชา
ทรงปิดประตูปูทองแดงแล้ว ทรงคล้องตรากุญแจไว้ที่เชือกผูก
ทรงวางแท่งแก้วมณีแท่งใหญ่ไว้ที่ตรงนั้น โปรดให้จารึกอักษรไว้
ว่า ในอนาคตกาล พระเจ้าแผ่นดินที่ยากจน จงถือแก้วมณีแท่งนี้
กระทำสักการะพระบรมธาตุทั้งหลายเถิด

ท้าวสักกเทวราชทรงเห็นเหล่าพุทธรูปบริษัท มีความ
ศรัทธาเลื่อมใสต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ปรารถนาอยาก
ได้บุญพิเศษ และจะไม่ให้พระบรมธาตุอันตรธานไป เพื่อจะได้
เป็นพุทธานุสติสำหรับพุทธรูปบริษัททั้งหลาย พระองค์จึงได้ตรัส

การเก็บรักษาลิ่งที่ควรบูชา

๓๕๓

เรียกวิสสุกรรมเทพบุตรพลางสั่งว่า

“พระเจ้าอชาตศัตรูทรงเก็บพระบรมสารีริกธาตุแล้ว ท่านจงตั้งกองรักษาการณ์ไว้ที่นั่น อย่าให้ใครล่วงล้ำดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์นี้ได้ จงรักษาพระบรมธาตุให้ดำรงอยู่ จนกว่าจะถึงยุคสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช”

วิสสุกรรมเทพบุตรรับเทวราชโองการแล้ว ก็ลงจากเทวโลก ประกอบกายเป็นรูปไม้มีโครงร่างร้ายเคลื่อนที่ได้ คือพระขรรค์สีแก้วพลี โคลนตัวเร็วเหมือนลม คอยรักษาไม่ให้ทั้งมนุษย์และอมมนุษย์ ล่วงล้ำเข้ามาในห้องพระบรมธาตุได้ ครั้นเนรมิตประกอบกายรูปไม้ใหม่แล้ว ก็ติดลิ่มสลักไว้อันเดียวเท่านั้น เอาศิลาล้อมรอบไว้ทำเหมือนเรือนที่สร้างด้วยอิฐ ข้างบนปิดด้วยแผ่นศิลาแผ่นเดียว ใส่ฝุ่นแล้วทำให้พื้นเรียบ ประดิษฐานสถูปหินไว้บนนั้น การกระทำทั้งหมดนั้น ถือเป็นความลับที่น้อยคนนักจะรู้เรื่องนี้ เพราะเกรงจะมีผู้ไม่หวังดีแอบมาลักขโมยพระบรมสารีริกธาตุไป หลังจากนั้นทุกคนต่างก็แยกย้ายกันไป พระมหากัสสปเถระดำรงตนอยู่ถึง ๑๒๐ ปี ก็ปรินิพพาน

จากเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า พุทธศาสนิกชนในสมัยก่อนนั้น เห็นคุณค่า และเคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัยมาก มองเห็นการณ์ไกล จึงได้ช่วยกันเก็บรักษาพระบรมสารีริกธาตุ ให้ดำรง

การเก็บรักษาสิ่งที่ควรบูชา

๓๕๘

คงอยู่คู่โลกตราบนานเท่านาน เมื่อพุทธศาสนิกชนได้เห็น
แล้วจะเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธรองค์ว่า แม้เพียงพระบรม-
สารีริกธาตุยังมีความใสบริสุทธิ์ถึงเพียงนี้ จิตใจของพระพุทธร-
องค์ย่อมจะมีความใสบริสุทธิ์ มากกว่านี้ร้อยเท่าพันทวี เพราะ
ฉะนั้นเมื่อเดินผ่านพระสถูป พระเจดีย์หรือสถานที่ ประดิษฐาน
พระบรมสารีริกธาตุ หรือพระธาตุของเหล่าพระอรหันต์ อย่าลืม
แสดงความนอบน้อม หาดอกไม้ของหอมไปบูชากราบไหว้ด้วย
ความเลื่อมใส มีใจส่งไปในพระพุทธรเจ้าผู้เลิศประเสริฐสุด อันจะ
ทำให้เราได้ทิพยสมบัติ และนิพพานสมบัติกันทุกคน

